

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

VNG-reactie op het regeerakkoord

BIJZONDERE LEDENBRIEF

Inhoudsopgave

Woord vooraf	3
I. Financiën	4
II. Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	7
III. Justitie	14
IV. Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	15
V. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer	18
VI. Wonen, Wijken en Integratie	21
VII. Verkeer en Waterstaat	22
VIII. Sociale Zaken en Werkgelegenheid	25
IX. Volksgezondheid, Welzijn en Sport	31
X. Economische Zaken	34

Woord vooraf

Het regeerakkoord dicht gemeenten een grote rol toe bij de aanpak van maatschappelijke vraagstukken. In onze brief aan de Tweede Kamer van 8 oktober jl. hebben wij in grote lijnen onze visie geschetst op de uitwerking die het regeerakkoord daaraan geeft. In deze bijzondere ledenbrief informeren wij u nader over het regeerakkoord en gaan wij in op de betekenis van specifieke maatregelen voor de gemeenten.

Inmiddels is duidelijk dat de verslechtering van het accres van het gemeentefonds tot 2015 van beperkte aard is en de normeringssystematiek, 'samen trap op, samen trap af', wordt hersteld. Dat is op zich goed nieuws voor de gemeenten. Het beeld van de specifieke uitkeringen en de decentralisatie van taken, hoewel nog niet helemaal helder, is echter aanzienlijk minder rooskleurig. Positief is dat in het regeerakkoord het uitgangspunt wordt gehanteerd dat taken zo dicht mogelijk bij de burger moeten worden belegd. Zo worden in de komende periode de jeugdzorg, werkgelegenheidstaken en delen van de AWBZ bij de gemeenten ondergebracht. Op andere onderdelen, waarbij de organisatie van de politie het meest in het oog springt, wordt helaas van dit uitgangspunt afgeweken.

Daarbij komt dat gemeenten niet in alle gevallen voldoende bevoegdheden en middelen ontvangen voor de optimale invulling van de nieuwe taak. Tijdens de ALV van 8 juni 2010 heeft de VNG aan decentralisatie van taken duidelijke voorwaarden verbonden, te weten:

- sterke gemeenten die zelfstandig of door samenwerking zorgen voor voldoende bestuurskracht;
- voldoende handelingsruimte voor gemeenten bij de uitvoering;
- duidelijke bevoegdheden van gemeenten richting maatschappelijke organisaties;
- voldoende financiële middelen voor nu en in de toekomst.

Dat is nodig omdat veel van de ambities van de overheid door of samen met de gemeenten moeten worden waargemaakt. Vanuit het perspectief van burgers en bedrijven is de gemeente nu eenmaal de meest tastbare en zichtbare overheid. Gemeenten willen blijven investeren in de toekomst: in kansen voor werkloze jongeren en bijstandsgerechtigden, in woningbouw en ruimtelijke projecten en in een schone en veilige samenleving. Tegelijkertijd zien en voelen ook gemeenten nog steeds de gevolgen van de economische crisis. De combinatie van crisis en ambitie stelt gemeenten voor de grootste uitdaging van de afgelopen decennia.

Wij willen zo spoedig mogelijk met het kabinet het gesprek aangaan om gezamenlijk te komen tot de verdere versterking van de gemeente als 'eerste overheid'. Een overheid die gezaghebbend, efficiënt en op maat opereert. Dat is geen wens, maar noodzaak, willen ook gemeenten in 'vrijheid en verantwoordelijkheid' hun werk kunnen doen.

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'R.J.J.M. Pans', written over a light blue background.

mr. R.J.J.M. Pans,
voorzitter directieraad

I. Financiën

GEMEENTELIJKE FINANCIËN

Wat staat er in het regeerakkoord?

Het regeerakkoord bevat een groot aantal maatregelen die effect hebben op de gemeentelijke financiën. Dat geldt niet alleen voor de ontwikkeling van het accres, maar ook de overheveling van taken en de kortingen op de specifieke uitkeringen. Hieronder een eerste inventarisatie.

Rijksbegroting 2011: kortingen

Al in de aanloop naar het regeerakkoord van het nieuwe kabinet heeft het kabinet Balkenende een deel van de bezuinigingsopgave op zich genomen door op een aantal terreinen forse kortingen door te voeren. Niet alleen op de Wmo (€ 200 miljoen), ook op inburgering (€ 333 miljoen structureel) en re-integratie (€ 142 miljoen structureel) is gekort. Daarnaast lopen de gemeenten tegen forse tekorten aan bij het verstrekken van bijstandsuitkeringen: bovenop het eigen risico van € 169 miljoen euro worden gemeenten geconfronteerd met een extra tekort van € 133 miljoen.

Ontwikkeling van het gemeentefonds

Wat de ontwikkeling van het gemeentefonds betreft, ziet het beeld er anders uit. In 2012 wordt de normeringsystematiek in het gemeentefonds hersteld nadat deze voor 2009, 2010 en 2011 is bevroren. Dat betekent dat de groei van het gemeentefonds met ingang van 2012 weer gelijk 'trap op' en 'trap af' gaat. Met andere woorden, vanaf 2012 delen gemeenten weer mee in de extra uitgaven op de rijksbegroting en in de bezuinigingen.

In de zogenoemde horizontale toelichting bij de Miljoenennota 2011 staat een overzicht van de groei van het accres in de jaren tot en met 2015 (zie www.rijksbegroting.nl). Deze groei komt voort uit toepassing van het trendmatig begrotingsbeleid bij het rijk. Daartegenover staat het aandeel van de gemeenten in de € 18 miljard bezuinigingen van het nieuwe kabinet zoals gemeld in het regeerakkoord. Belangrijk is dat de bezuinigingen plaatsvinden tegen de achtergrond van een groeiend rijksbudget. Het gaat dus over 'minder meer'. In onderstaande tabel worden beide ontwikkelingen in beeld gebracht.

Tabel 1. Ontwikkeling nominaal accres gemeentefonds (in miljoenen euro's)

	2012	2013	2014	2015
Effect groei rijksbegroting	331	854	1.482	2.228
Effect aandeel bezuinigingen	-287	-647	-980	-1.240
Accres cumulatief	44	207	502	988
Accres jaarlijkse groei	44	163	295	486
Accres jaarlijkse groei in procenten	0,3%	1,0%	1,9%	3,0%

Belangrijk is dat het in de tabel om nominale accessen gaat. Door twee oorzaken zijn deze accessen ontoereikend om de koopkracht van gemeenten in de komende jaren op peil te houden. Dit zijn de stijging van de lonen en prijzen en om de weglek van een deel van het accres naar de groeiende gemeenten (ca. 0,5%). Kortom, het reële accres valt in de komende jaren licht negatief uit.

In het regeerakkoord worden de omvangrijke bezuinigingsvoorstellen van de commissie Kalden niet uitgevoerd. Zo stelde de commissie Kalden bezuinigingen voor van € 1,5 miljard (betrekken overige eigen middelen bij de omvang naar het gemeentefonds) en € 1,7 miljard (op basis van kostenverschillen tussen gemeenten).

Decentralisatie van taken

In het regeerakkoord van het nieuwe kabinet wordt stevig ingezet op de overheveling van taken naar gemeenten. Twee grote operaties betreffen de jeugdzorg en de dagbesteding en begeleiding op grond van de AWBZ. Met de taakoverdracht worden grote bedragen naar het gemeentefonds overgeheveld, waarvan de precieze omvang nog niet bekend is. In de bijlage bij het regeerakkoord zijn wel de volgende efficiencykortingen ingeboekt.

Tabel 2. Efficiencykortingen bij decentralisatie van taken (in miljoenen euro's)

	2011	2012	2013	2014	2015	Struct.
Jeugdzorg					-80	-300
AWBZ-taken	10	60	40	-140	-140	-140

Voor de jeugdzorg geldt dat het structureel te bezuinigen bedrag pas na 2015 wordt bereikt. Voor de AWBZ-taken geldt dat de eerste jaren voor het rijk geen netto besparing oplevert, maar juist geld kost. In 2014 komt de omslag.

Overige kortingen

In het regeerakkoord staan meer maatregelen die waarschijnlijk zullen leiden tot kortingen in het gemeentefonds. In een aantal gevallen zullen de maatregelen leiden tot minder uitgaven van de gemeenten, bijvoorbeeld voor politieke ambtsdragers. Het gaat om de volgende onderwerpen:

Tabel 3. Overige effecten voor het gemeentefonds (in miljoenen euro's)

	2011	2012	2013	2014	2015	Struct.
Regionale uitvoeringsdiensten		-50	-80	-100	-100	-100
Normeren lokaal inkomensbeleid		-40	-40	-40	-40	-40
Minder politieke ambtsdragers					-120	-120
Gerichte schuldhulpverlening		-20	-20	-20	-20	-20

Ontwikkelingen in specifieke uitkeringen

In het regeerakkoord wordt aangekondigd dat specifieke uitkeringen worden gestopt of verlaagd. Ook hier geldt dat de maatregelen in sommige gevallen kunnen leiden tot minder uitgaven. Voor het primair onderwijs komt extra geld voor de voor- en vroegschoolse educatie. Bij elkaar gaat het om de volgende uitkeringen.

Tabel 4. Mutaties in specifieke uitkeringen (in miljoenen euro's)

	2011	2012	2013	2014	2015	Struct.
Van Montfransgelden + leefbaarheidsgelden		-80	-80	-80	-80	-80
Stopzetten ISV/BLS					-230	-230
Aanbesteden OV in G3			-60	-60	-120	-120
Beperken nieuwe instroom WSW				-30	-100	-650
Gerichte re-integratie en begeleiding ontschotter WWB, Wajong etc.		-200	-290	-420	-490	-300
Uitbreiding doelgroep VVE		30	50	50	50	50

Overige onderwerpen

De volgende posten laten zich niet eenvoudig rubriceren:

Tabel 5. Overige maatregelen (in miljoenen euro's)

	2011	2012	2013	2014	2015	Struct.
Bijdrage afvalfonds			-120	-120	-120	-120
Bijdrage BDU/regionaal OV	-30	-60	-90	-120	-160	-200

Sociale zekerheid

Op het gebied van de sociale zekerheid worden vele maatregelen aangekondigd die grotendeels hun neerslag vinden in versoering van de uitkeringen. Hoe dit de gemeentelijke financiën raakt is nog niet duidelijk.

Wat betekent dit voor de gemeenten?

De ontwikkeling van het accres van het gemeentefonds is hoger dan verwacht. Megakortingen die door de commissie/Kalden naar voren zijn gebracht, blijven achterwege.

Daar staat echter tegenover dat er naast de stijging van het accres van het gemeentefonds sprake is van een groot aantal minposten waarvan nu al vaststaat dat zij de gemeenten voor problemen plaatsen. Enkele minposten worden veroorzaakt door de forse kortingen op de specifieke uitkeringen zoals die voor de WSW en WWB. Ook de decentralisatie van taken naar gemeenten kan gemeenten voor grote financiële problemen stellen indien deze financieel niet goed wordt afgehecht. In het regeerakkoord van het nieuwe kabinet wordt stevig ingezet op de overheveling van taken. Twee grote overhevelingsoperaties betreffen de jeugdzorg en de dagbesteding en begeleiding AWBZ. Als deze overheveling niet gepaard gaat met voldoende financiële middelen, alsmede voldoende beleidsvrijheid en uitvoeringsruimte, kan dit tot aanzienlijke financiële risico's voor gemeenten leiden.

Uit de nu bekende cijfers wordt duidelijk dat de verwachte verslechtering van het accres van het gemeentefonds tot 2015 uitblijft. Wat betreft de specifieke uitkeringen en de decentralisatie is het beeld, hoewel nog niet helemaal helder, minder rooskleurig. Veel maatregelen die in het regeerakkoord worden aangekondigd, vergen echter nog nadere invulling. Dat betekent dat de in het akkoord genoemde maatregelen en bijbehorende bedragen nog kunnen wijzigen. Het is goed om daarmee rekening te houden.

Wanneer bij belangrijke decentralisaties, zoals Wmo en WWB, uiteindelijk onvoldoende middelen en beleidsruimte overgaan naar de gemeenten, zullen gemeenten hun medewerking aan deze decentralisatieoperaties serieus moeten heroverwegen.

In de volgende hoofdstukken gaan wij in op de specifieke gevolgen van kortingen, efficiëncymaatregelen, verlagingen van specifieke uitkeringen en overige maatregelen.

II. Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

BESTUUR

Bestuurlijke organisatie

Wat staat er in het regeerakkoord?

Gemeentelijke herindeling vindt slechts van onderaf plaats. Taakdifferentiatie op gemeentelijk niveau wordt meer mogelijk gemaakt. Provincies beperken zich tot de kerntaken: natuur, ruimtelijke ordening en economie. Het provinciaal bestuur in de Randstad wordt opgeschaald. Andere punten zijn vermindering van de interbestuurlijke lasten en hooguit twee bestuurslagen per taak.

Wat betekent dit voor de gemeenten?

Gemeenten houden zelf de ruimte om al dan niet het initiatief te nemen voor een herindeling. Dit is conform het bestaande beleidskader gemeentelijke herindeling. Wij gaan ervan uit dat met de actieve rol van de provincie wordt bedoeld op de bestaande bevoegdheden van de provincie, zoals geformuleerd in het beleidskader, en dat er geen sprake is van een nieuwe taak.

Met de concentratie van de provincie op de kerntaken natuur, ruimtelijke ordening en economie wordt recht gedaan aan het principe dat maximaal twee bestuurslagen zich bezig houden met taken. Het rijk moet zich daarbij nadrukkelijk niet met thema's bezig houden, waarop provincies en/of gemeenten actief zijn. Ook moeten provincies terughoudend zijn met beleid en regie richting gemeenten, vooral op die domeinen waar ze ook toezichthouder zijn.

Het is de vraag wat het kabinet verstaat onder taakdifferentiatie. Differentiatie in de uitvoering van taken wordt door gemeenten reeds geregeld en succesvol toegepast. Het is een vorm van maatwerk, die maakt dat taken zo veel mogelijk passend bij de lokale situatie worden vormgegeven. Differentiatie in de vorm van selectieve toekenning van taken en middelen aan bijvoorbeeld centrumgemeenten en grote steden vindt op dit moment op een beperkt aantal dossiers plaats. De VNG wil met haar leden de discussie aangaan over de wenselijkheid en noodzaak van verdere taakdifferentiatie tussen gemeenten.

Het regeerakkoord noemt terecht de noodzaak tot het terugdringen van interbestuurlijke lasten. Onduidelijk is echter wat het kabinet hieraan wil gaan doen. Goede interbestuurlijke verhoudingen op basis van vertrouwen zijn wat ons betreft vooral gebaat bij het terugdringen van informatieverplichtingen (zoals monitors, statistieken, evaluaties en kwaliteitsmetingen). Wat ons betreft gaat het nieuwe kabinet daarom verder met het beoordelingskader voor interbestuurlijke informatie arrangementen uit de begroting voor 2011. Dit kader, waarin informatie-uitvragen bij gemeenten worden getoetst op nut en noodzaak, dient leidend te zijn voor alle informatie-uitvragen. Het is zaak de komende kabinetsperiode alle informatieverplichtingen uit bestaande wet- en regelgeving te herzien en wettelijk blijvend te beperken.

Aantal gemeentebestuurders

Wat staat er in het regeerakkoord?

Het aantal gemeentebestuurders wordt verminderd.

Wat betekent dit voor de gemeenten?

Bij de eerdere discussie over de dualiseringscorrectie hebben wij meermalen aangegeven open te staan voor voorstellen voor de vermindering van het aantal gemeentebestuurders. De argumenten daarvoor gelden echter evenzeer voor de vermindering van het aantal bestuurders op rijks- en provinciaal niveau. Wij zijn van mening dat een filosofie over de vermindering van bestuurders voor alle overheidslagen moet gelden. De vermindering van het aantal gemeentebestuurders is voor ons dan ook bespreekbaar, mits deze tegelijkertijd wordt toegepast op Eerste- en Tweede Kamer, provincies en gemeenten.

Deelraden

Wat staat er in het regeerakkoord?

Afschaffing van de deelraden

Wat betekent dit voor de gemeenten?

Gemeenten zouden niet meer zelf beslissen over deze vorm van binnengemeentelijke decentralisatie. Naar onze mening behoort dit een afweging van de gemeente te blijven.

Regeldruk

Wat staat er in het regeerakkoord?

De regeldruk, met name voor professionals en burgers, en de interbestuurlijke lasten worden verder verminderd. De administratieve lasten voor bedrijven dienen in 2012 ten opzichte van 2010 met 10% te zijn afgenomen. Het aantal statistische uitvragen door het Centraal Bureau voor de Statistiek gaat drastisch omlaag.

Wat betekent dit voor de gemeenten?

Met het kabinet Balkenende IV heeft de VNG afspraken gemaakt over de reductie van administratieve lasten die door gemeenten worden veroorzaakt. De gemeenten hebben aan de doelstellingen voldaan en blijven actief om overbodige administratieve lasten te voorkomen. Wij zien goede aanknopingspunten om met het kabinet afspraken te maken over verdere vermindering. Daarbij leggen wij het accent op de lasten die door het rijk via medebewindwetgeving worden veroorzaakt. Wanneer overbodige rijksregels kunnen worden geschrapt en moeilijk uitvoerbare regels kunnen worden aangepast, hebben gemeenten, burgers en bedrijven er profijt van.

Wgr-plus

Wat staat er in het regeerakkoord?

Het regeerakkoord strekt tot afschaffing van de Wgr-plus.

Wat betekent dit voor de gemeenten?

Wij zijn tegen de opheffing van de Wgr-plusregio's, vanwege de gebleken noodzaak en behoefte aan regionale agendavorming en –uitvoering. Het advies van de commissie-Nijpels en de evaluatie van de Wgr-plus bevestigen

de positieve aspecten van regionale samenwerking in Wgr-plus verband. Deze vorm van samenwerking levert aantoonbare resultaten op.

Met name bij ruimtelijk-economische vraagstukken is samenhangend bestuur in de grootstedelijke regio's van groot belang. In de stadsregio maken grote steden en hun buurgemeenten gebruik van elkaars kennis en kracht. De provincies kunnen deze taken eenvoudigweg niet ter hand te nemen omdat de schaal van de provincies te groot is. We moeten ons realiseren dat de bereikbaarheid van Nederland wordt bepaald door de bereikbaarheid van onze steden. We hebben dan ook de steden en hun buurgemeenten hard nodig om de bereikbaarheidsproblematiek aan te pakken.

Het is van wezenlijk belang dat de gemeenten in de stedelijke agglomeraties zeggenschap blijven houden over bijvoorbeeld het openbaar vervoer. Veel onderzoeken dringen aan op beter en hoogwaardig openbaar vervoer in en rondom de steden. Belangrijk daarbij is de afstemming tussen ruimtelijke ordening en mobiliteit. Zoals uit de rapportages van de commissie-Nijpels en de evaluatie van de Wgr-plus blijkt vallen dergelijke beheersaspecten niet te regelen op andere bestuurlijke niveaus. Sterker nog, het levert een extra hoeveelheid bureaucratie op. Het wegtrekken van mobiliteit bij de stedelijke regio's is een enorme stap terug in de tijd, net als dat destijds het geval was met het schrappen van de bevoegdheden van de stadsregio's op het gebied van de ruimtelijke ordening.

Dienstverlening en ICT-beleid

Wat staat er in het regeerakkoord?

Om besparingen te realiseren wordt verder gewerkt aan centralisatie van de bedrijfsvoering van de rijksoverheid.

Het kabinet komt met een voorstel voor een meldplicht voor alle (overheids)diensten in geval van verlies, diefstal of misbruik van persoonsgegevens. Datalekken worden gemeld aan een nationale toezichthouder. In het belang van bescherming van persoonsgegevens worden maatregelen inzake opslag, koppeling en verwerking van persoonsgegevens bij voorbereiding nadrukkelijk getoetst op effectiviteit.

Wat betekent dat voor de gemeenten?

Al eerder is ook door de VNG aangegeven dat de staat van de overheidsfinanciën alle overheden dwingt tot een kritische blik op het eigen functioneren, die leidt tot een meer effectieve en efficiënte inzet van mensen en middelen.

Dat vraagt niet alleen om investeringen in kwaliteit van ambtenaren en in realisatie van fysieke infrastructuur maar ook in verdere realisatie, implementatie en doorontwikkeling van de elektronische infrastructuur van de overheid (e-overheid), zoals het stelsel van basisregistraties. Taken gaan naar gemeenten met efficiencykorting (Wmo, jeugd). Dit kan echter alleen wanneer de basis overheidsbreed, ook op het terrein van werkprocessen en ICT-voorzieningen, op orde is.

Een samenhangende sturing op wetgeving, beleid, ontwikkeling en beheer van ICT levert grote voordelen op. De aanwijzing van een coördinerend minister voor dienstverlening en ICT is een mogelijke oplossing. Een minister die, niet alleen binnen het rijk maar overheidsbreed, besparingen en lastenreductie realiseert. Dat is randvoorwaardelijk om versnippering en verspilling tegen te gaan, ook bij gemeenten. Deze minister houdt middels de bestuurlijke- en informatiekundige uitvoeringstoets toezicht op grootschalige projecten en de uitvoerbaarheid van beleid en wetten.

Publieke dienstverlening

Wat staat er in het regeerakkoord?

Het bestuur zal worden georganiseerd vanuit de principes 'Je gaat erover of niet' en 'Je levert tijdig'. Alleen dan kan een krachtige, kleine en dienstverlenende overheid worden gevormd met minder belastinggeld, minder ambtenaren, minder regels en minder bestuurders. De geldigheidsduur van het paspoort zal op 10 jaar worden gesteld. Ondernemers zullen voor al hun overheidszaken terecht kunnen bij één loket, een 'ondernemersplein'. Wat betekent dit voor de gemeenten?

Snelle en zekere levering van overheidsproducten maakt deel uit van de gemeentelijke visie 'Dienstverlening draait om mensen', die minimaal 75% van de nieuwe colleges hanteert. Wij streven ernaar onze diensten dichtbij en efficiënt aan te bieden, met zo min mogelijk administratieve lasten. Het oprekken van de geldigheidsduur van het paspoort past in dit streven. Om hierin efficiënt te kunnen investeren en te werken, moeten lopende ontwikkelingen verbonden worden. Bij de modernisering GBA moet het kabinet ruimte bieden voor het bijhouden en ontsluiten van de Registratie Niet-Ingezetenen (RNI) en de Burgerlijke Stand. Dat voorkomt dubbele ontwikkelbeheer- en ontwikkelorganisatiekosten.

Met het ondernemersplein zet het kabinet in op doelgroepenbeleid in dienstverlening. Ook wij willen de dienstverlening aan bedrijven graag verbeteren, waarbij we op basis van levensgebeurtenissen integrale, overheidsbrede dienstverlening vormgeven. Hierbij kan prioriteit worden gegeven aan levensgebeurtenissen die voor ondernemers van bijzonder belang zijn. Het op alle beleidsterreinen leveren van overheidsbrede (rijk, provincies, ZBO's en gemeenten) integrale dienstverlening aan bedrijven, vraagt andere investeringen dan gedaan en voorgenomen. Daarom moet gewaakt worden voor desinvesteringen, zoals bij het Omgevingsloket.

VEILIGHEID

Beheer en aansturing van de politie

Wat staat er in het regeerakkoord?

Er komt een nationale politie onder verantwoordelijkheid van de minister die belast is met de zorg voor veiligheid. De minister wordt eindverantwoordelijk voor het beheer. De burgemeester blijft verantwoordelijk voor de openbare orde, capaciteitsinzet voor lokale taken en het vergunningenbeleid. Bij geschillen in een regio over de inzet van de politie wordt de beslissing genomen door de regioburgemeester bij wie het gezag berust. Het kabinet breidt de operationele sterkte van de politie uit met 3000 agenten, waaronder 500 *animal cops* (dierenpolitie) voor het bestrijden van dieren mishandeling. Bij de vaststelling van de landelijke en regionale prioriteiten in jaarplannen komt meer nadruk te liggen op de lokale knelpunten in de buurten en wijken.

Wat betekent dit voor de gemeenten?

De lobby dat de capaciteitsverdeling van de politie meer gevoed moet worden door lokale prioriteiten heeft vruchten afgeworpen. Wij herkennen ons in de passage dat lokale knelpunten leidend zullen zijn bij vaststelling van landelijke prioriteiten. Concrete maatregelen om de lokale verankering van de politie te versterken ontbreken echter. Dit is zorgelijk, zeker in een situatie waarin onduidelijkheid bestaat over het budget voor de aangekondigde versterking met 3.000 agenten. Dit moet worden gecorrigeerd, zeker nu 500 agenten fulltime beschikbaar zullen moeten komen als *animal cops*. Dit levert per saldo een extra landelijke prioriteit op die geen ruimte laat voor lokale afwegingen.

Gegeven het feit dat één minister, de minister van Veiligheid, verantwoordelijk is voor de inzet van de politie komt er een einde aan de dualiteit van het politiebesteding op landelijk niveau. Voorkomen moet worden dat hierdoor taken op het terrein van de openbare orde alsnog ondergeschikt raken aan de justitiële taken.

De politieregio's

Wat zegt het regeerakkoord?

Er komen 10 politieregio's waarbij de grenzen van de tien arrondissementen van de gerechtelijke kaart leidend zijn.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Er is onvoldoende ratio voor politieregio's met 10 arrondissementsburgemeesters. Onverkorte doorvoering van dit voorstel kan een negatief effect hebben op de prestaties en de dienstverlening van de politie. Wij gaan ervan uit dat het aantal politieregio's geen gevolgen heeft voor het aantal veiligheidsregio's. In ieder geval moet sprake zijn van congruente buitengrenzen van de politieregio's en de veiligheidsregio's.

De nieuwe Politiewet moet aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De invloed van de gemeenten op het landelijke niveau dient te worden geborgd. Te denken valt aan een orgaan waarin gemeenten formeel zeggenschap krijgen in de landelijke aansturing van de politie.
- Op het niveau van de huidige veiligheidsregio's moet door gemeenten invloed op het beleid en beheer kunnen worden uitgeoefend. Op dit niveau moet onder meer de sterkte kunnen worden vastgesteld, de kwaliteit van de geleverde politie-inzet en het daarmee gepaard gaande scholingsniveau van agenten. Ook moeten gemeenten een recht van aanbeveling krijgen met betrekking tot de korpschef, een voor integraal veiligheidsbeleid zo belangrijke partner
- Wettelijk dient het gemeentelijk recht op de lokale driehoek voor beheer en beleid te worden verankerd.

Van Montfransgelden

Wat staat er in het regeerakkoord?

Per 2012 worden de Van Montfransgelden voor sociale veiligheid afgeschaft.

Wat betekent dit voor gemeenten?

In 2010 ontvangt de G40 (G32, G4 en vier andere gemeenten met overlastgevende Marokkaans-Nederlandse risicojongeren) via de Van Montfransmiddelen ruim € 89 miljoen voor de intensivering van de aanpak van overlast en verloedering. De Van Montfransmiddelen worden beschikbaar gesteld via een decentralisatieuitkering. Wij betreuren het dat deze middelen vanaf 2012 niet meer beschikbaar zijn voor de bestrijding van overlast en verloedering.

Veiligheidshuizen

Wat staat er in het regeerakkoord?

Daders moeten in hun eigen omgeving worden aangepakt. Veiligheidshuizen spelen hierbij een belangrijke rol. De veiligheidshuizen, samenwerkingsverbanden van verschillende organisaties, gaan dadergericht te werk bij het terugdringen van overlast, huiselijk geweld en criminaliteit. Deze wijze van preventief werken heeft tot goede resultaten geleid. De veiligheidshuizen zullen worden voortgezet en verder ontwikkeld.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Het kabinet zet via de veiligheidshuizen mede in op preventie. Op deze wijze kan het veiligheidshuis zich tot een belangrijk instrument ontwikkelen voor de gemeentelijke regierol op het terrein van veiligheid. De ontwikkeling naar een veiligheidshuis als strafrechthuis wordt hiermee voorkomen.

ARBEIDSZAKEN

Vermindering aantal ambtenaren

Wat staat er in het regeerakkoord?

Door decentralisatie en taakverschuiving richting provincies en gemeenten wil het nieuwe kabinet het aantal ambtenaren bij *alle* bestuurslagen verminderen.

Wat betekent dit voor gemeenten?

De staat van de overheidsfinanciën dwingt alle overheden tot een kritische blik op het eigen functioneren. Deze leidt tot een meer effectieve en efficiënte inzet van mensen en middelen.

Er zal een herbezinning moeten plaatsvinden op de taken van de verschillende overheden in hun onderlinge samenhang en op hun effecten voor de lange termijn. Daarbij gaat het zowel om het bevorderen van doelmatiger werken – onder andere door redesign van werkprocessen en de inzet van ICT – als het maken van bewuste en weloverwogen keuzes rond de vraag wat de gemeente in de toekomst wel en niet meer moet doen. Decentralisatie van taken leidt echter niet rechtstreeks tot minder ambtenaren bij die bestuurslaag die de taken krijgt, integendeel. Randvoorwaarden daarbij zijn een goed opgeleid en flexibel inzetbaar ambtenarenkorps en de daarbij behorende marktconforme arbeidsvoorwaarden die de concurrentie met de private sector kunnen doorstaan.

Normalisatie

Wat staat er in het regeerakkoord?

Het nieuwe kabinet wil de rechtspositie van ambtenaren gelijktrekken met die van werknemers in de private sector. Het ambtenarenrecht wordt gelijkgetrokken met het arbeidsrecht van de marktsector

Wat betekent dit voor gemeenten?

Dit zal ertoe leiden dat de bestaande rechtspositieve verschillen tussen ambtenaren en werknemers in het bedrijfsleven komen te vervallen. Het private arbeidsrecht zal ook gaan gelden voor ambtenaren. De flexibiliteit neemt daardoor toe. Ook zal de wijze waarop de arbeidsvoorwaarden voor ambtenaren worden vastgesteld veranderen. Deze zullen in de toekomst door middel van *vrije* onderhandelingen tussen werkgevers- en werknemersorganisaties tot stand komen en worden vastgelegd in een *echte* cao. Bepalingen in de cao zullen op basis van het geldende Cao-recht direct doorwerken in de individuele arbeidsovereenkomst van de ambtenaar, die in de plaats komt van de eenzijdige aanstelling.

Een belangrijk gevolg van dit voornemen voor gemeenten is het wegvallen van de scheidslijnen op de arbeidsmarkt tussen ambtenaren en werknemers. Naar verwachting zal daardoor de arbeidsmobiliteit toenemen. Een overstap van de private naar publieke sector en vice versa, komt daardoor voor velen dichterbij. Afhankelijk van de vormgeving hiervan zijn wij er van overtuigd dat dit kabinetsvoornemen gemeenten als van werkgever meer ruimte zal bieden voor het voeren van een meer concurrerend en eigentijds personeelsbeleid. Tegelijkertijd ligt er voor de gemeenten een financieel risico vanwege een opwaartse druk in de arbeidsvoorwaarden.

Gematigde loonontwikkeling collectieve sector

Wat staat er in het regeerakkoord?

Het kabinet wil de lonen in de collectieve sector (*exclusief zorg*) in 2011 bevroren. Ook wil het de loonbijstelling in 2011 wat betreft de ruimte voor contractloonontwikkeling niet toekennen.

Als er geen overeenstemming met de bonden wordt bereikt over een nominale nullijn, dan zal het kabinet ter voorkoming van besparingsverlies een wetswijziging doorvoeren om het zogenaamde overeenstemmingsvereiste te wijzigen.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Wij zijn voorstander van volwaardige en vrije Cao-onderhandelingen bij de overheid, zoals die ook in de marktsector plaatsvinden. Mede daarom spreken wij onze steun uit aan het kabinetsvoornemen voor normalisatie van de arbeidsverhoudingen bij de overheid.

Tot die tijd zullen wij moeten werken met het overlegstelsel zoals dat bij de overheid van toepassing is, inclusief overeenstemmingsvereiste. De huidige economische situatie en de financiële situatie van de collectieve sector in het bijzonder, maken dat er een goede afweging moet plaatsvinden over de uitgaven, programma-uitgaven en lonen. Hierin heeft elke partij zijn eigen verantwoordelijkheid. Wij spreken ons daarom uit voor vrije onderhandelingen over lonen en andere arbeidsvoorwaarden, zodat alle betrokken partijen die verantwoordelijkheid ook waar kunnen maken en waarin gezamenlijk verantwoordelijkheid wordt genomen voor de nodige bezuinigingen.

Het instrument van een wetswijziging om het overeenstemmingsvereiste buiten werking te stellen, is daarbij een zwaar middel dat slechts in uiterste omstandigheden zou moeten worden ingezet.

III. Justitie

Prostitutie en bestuurlijke aanpak georganiseerde criminaliteit

Wat staat er in het regeerakkoord?

Om overlast en criminaliteit in relatie tot prostitutie terug te dringen wordt de minimumleeftijd voor prostituees verhoogd naar 21 jaar. Vrouwenhandel wordt intensiever opgespoord en harder aangepakt. De bestuurlijke aanpak wordt – onder meer via de wet Bibob – geïntensiveerd.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Het wetsvoorstel Regulering prostitutie en bestrijding misstanden seksbranche voorziet in een verhoging van de minimumleeftijd van prostituees van 18 naar 21 jaar. Deze verhoging sluit aan bij de huidige model-APV van de VNG, waarin de minimumleeftijd voor exploitant en beheerder van een seksinrichting op 21 jaar is gesteld. Vrouwenhandel is een vorm van georganiseerde criminaliteit. De gemeentelijke veiligheidsaanpak omvat ook de bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit, zoals mensenhandel, georganiseerde hennepcultuur, vastgoedfraude en witwaspraktijken.

Georganiseerde criminaliteit ontstijgt evenwel het lokale en regionale niveau. Daarom zijn wij van mening dat het rijk de taak heeft gemeenten te faciliteren en financieel te ondersteunen. Bureau Bibob dient kwalitatief goede en tijdige adviezen te geven. Evenals bij de wet Bibob moet er één landelijk Informatie en Expertisecentrum komen dat gemeenten de benodigde ondersteuning biedt.

Coffeeshops

Wat staat er in het regeerakkoord?

Coffeeshops worden besloten clubs die alleen voor meerderjarige inwoners van Nederland toegankelijk zijn op vertoon van een clubpas. Er komt een afstand van tenminste 350 meter tussen scholen en coffeeshops. De minister verscherpt het landelijk beleid en ziet erop toe dat gemeenten het afstandscriterium en de overige relevante delen van het landelijk beleid in hun vergunningen handhaven.

Het kabinet komt met voorstellen zwaardere straffen te stellen op de (voorbereiding van) in- en uitvoer, teelt en (georganiseerde) handel van drugs en tot aanpassing van het onderscheid tussen harddrugs en softdrugs.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Het passensysteem is een goede maatregel voor coffeeshops in met name de grensregio. Deze gemeenten ervaren een grote mate aan overlast door vaak halsbrekende verkeersbewegingen van drugstoeristen. Voor gemeenten elders in het land zal deze maatregel minder effect sorteren omdat de overlast daar voor een groot deel voortkomt uit de verweving van de onder- met de bovenwereld. Maatregelen rond de zogeheten achterdeur zouden hier meer op zijn plaats zijn.

Gemeenten moeten zelf een keuze kunnen maken tussen een passensysteem of andere maatregelen.

Het afstandscriterium is in de vorige kabinetsperiode gesteld op 250 meter. Ongeveer 80% van de gemeenten met één of meer gedoogde coffeeshops hanteert inmiddels dit criterium. Daarnaast is er nu de mogelijkheid voor gemeenten, en in situaties waarbij een dergelijk afstandscriterium reëel onhaalbaar of onwenselijk is, andere drempelverhogende maatregelen te treffen. Wij zijn van mening dat het kabinet deze mogelijkheid moet blijven bieden, omdat met name deze alternatieve maatregelen, zoals aangepaste openingstijden van de coffeshop, effect sorteren.

IV. Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

ONDERWIJS

Voortijdig schoolverlaten, zwakke scholen en vroeg- en voorschoolse educatie

Wat staat er in het regeerakkoord?

Het aantal voortijdig schoolverlaters (vsv-ers) wordt door het bestaande programma 'Aanval op de uitval', het pakket aan extra maatregelen dat schooluitval actief bestrijdt, teruggebracht tot hoogstens 25.000. Het kabinet zet de ingezette lijn daarmee voort. Het vorige kabinet beoogde een daling tot 35.000 in 2011. Daartoe worden de zogenoemde plusvoorzieningen, gericht op extra inzet binnen het onderwijs om jongeren aan een startkwalificatie te helpen, structureel gefinancierd. Tevens komt er intensievere begeleiding van (potentiële) vsv-ers in het vmbo en mbo.

Het kabinet eist dat (zeer) zwakke scholen sneller, binnen een jaar, het onderwijsproces op orde hebben. Zo niet, dan wordt tot sluiting overgegaan. In het bijzonder worden hierbij islamitische scholen en scholen met een radicaal vernieuwend onderwijsconcept genoemd.

De invoering van passend onderwijs wordt voortgezet, waarbij het budget met € 300 miljoen wordt verlaagd. Kinderen met een grote taalachterstand gaan met dwang en drang deelnemen aan vroeg- en voorschoolse educatie (VVE). Ouders zijn mede verantwoordelijk (ook financieel) voor de taalontwikkeling van hun kinderen.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Gemeenten kunnen hun inspanningen om voortijdig schoolverlaten te voorkomen voortzetten en kunnen afspraken met het onderwijs continueren. De extra doelstelling van 10.000 minder vsv-ers vormt een zware opgave, aangezien de doelgroep kampt met veelzijdige problematiek. De wijzigingen in het mbo (zie aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt) zijn in dit licht positief.

Strenger toezicht op de kwaliteit kan het onderwijs in gemeenten ten goede komen. Gemeenten kunnen reeds, in het kader van het risicogestuurde toezicht signalen melden bij de onderwijsinspectie.

De bezuinigingen bij de invoering van passend onderwijs hebben geen directe gevolgen voor gemeenten. Het effect op aanpalende zorg vanuit de gemeenten is afhankelijk van de kabinetsplannen om zorg in en om de school verder vorm te geven.

Wij zijn verheugd met het extra structurele budget van € 50 miljoen voor voorschoolse educatie en € 50 miljoen voor schakelklassen en *summercourses*. Wel zetten wij vraagtekens bij het voornemen om 'dwang en drang' in te zetten om kinderen met een grote taalachterstand aan VVE te laten deelnemen. Gemeenten spannen zich al flink in om de deelname van doelgroepkinderen te stimuleren.

Jeugdzorg

Wat staat er in het regeerakkoord?

Gemeenten worden financieel en uitvoeringstechnisch verantwoordelijk voor de uitvoering van alle jeugdzorg die nu onder het rijk, de provincies, de gemeenten, de AWBZ en de ZvW valt. Alle gelden die hier momenteel in omgaan zullen (inclusief € 90 miljoen die provincies vanuit hun algemene middelen inzetten voor jeugdzorg), verminderd met een efficiencykorting (€ 300 miljoen), worden overgeheveld naar gemeenten. Door samenvoeging van de verschillende financieringsstromen en het laten vervallen/anders vormgeven van het recht

op zorg zijn gemeenten in staat maatwerk te leveren en kan het stelsel van zorg voor jeugdigen doelmatiger en doeltreffender worden vormgegeven.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Het is de bedoeling gemeenten in staat te stellen om kinderen, jongeren en gezinnen in een vroegtijdig stadium, snel en zo licht mogelijk te ondersteunen en te helpen bij het opgroeien en opvoeden tot volwassen en zelfstandige burgers in de context van hun leefomgeving. Door samenvoeging van financieringsstromen kunnen gemeenten komen tot een robuust volume van ambulante, toegankelijke, laagdrempelige hulp en kunnen zij de inschakeling van meer gespecialiseerde jeugdzorg zo efficiënt mogelijk organiseren. Gemeenten moeten de jeugdbescherming (voogdijmaatregelen en jeugdreclassering) en de meer gespecialiseerde vormen van jeugdzorg op regionale schaal financieren en organiseren. Voorts moeten gemeenten de transitie van de jeugdzorg zorgvuldig vormgeven, in nauwe samenwerking met de jeugdzorgsector, de provincies en grootstedelijke regio's. Opgebouwde kennis mag niet verloren gaan. Dat vergt visie, (financiële) kennis en bestuurskracht van gemeenten op lokaal en regionaal niveau.

Over de voorwaarden van de decentralisatie van de jeugdzorg bestaat echter nog veel onduidelijkheid. Allereerst is het de vraag op welke onderdelen van de jeugdzorg de decentralisatie betrekking heeft. Mogelijk wordt straks meer gedecentraliseerd dan waarom de gemeenten hebben gevraagd. Voorts is onduidelijk wanneer de jeugdzorg overgaat naar gemeenten. De eerste bezuiniging van € 80 miljoen staat ingeboekt voor 2015. De efficiencykorting van € 300 miljoen betekent een forse bezuiniging waarvan de effecten moeilijk zijn in te schatten. Er is geen model voor de berekening van een macrobudget jeugdzorg, omdat er onvoldoende duidelijkheid bestaat over de ontwikkeling van de (toenemende) vraag naar jeugdzorg in de afgelopen jaren. Wij dringen aan op een werkbaar en rechtvaardig verdeelmodel.

Wij zijn voorstander van decentralisatie van de jeugdzorg, maar alleen als gemeenten daarbij voldoende middelen, beleidsvrijheid en uitvoeringsruimte wordt geboden.

In de kabinetsplannen missen wij de samenhang met de zorg in het onderwijs. Experimenten wijzen uit dat opvoedmethodieken – ingezet in de kinderopvang en op scholen – de kinderen, hun leidsters en leerkrachten, en vaak ook hun ouders een grote dienst bewijzen en daarmee zeer effectief zijn. Een integraal kader voor jeugdzorg en de zorg in en om de school is daarom wenselijk.

CULTUUR

Algemene bezuinigingen Cultuur

Wat staat er in het regeerakkoord?

Uitgangspunt is dat in alle regio's een hoogwaardig cultureel aanbod blijft bestaan. Monumentenzorg blijft een taak van de overheid. Hierbij verdient herbestemming de aandacht, evenals het religieus erfgoed. Actieve cultuurparticipatie blijft van belang, met name de beoefening van amateurkunst en volkscultuur en bibliotheekbezoek. De uitgaven aan cultureel erfgoed, bibliotheken en het Nationaal Archief worden zo veel mogelijk ontzien. Het regeerakkoord geeft meer ruimte aan de samenleving plus het particulier initiatief en wil de overheidsbemoediging beperken. Op de middelen voor kunst en cultuur wordt € 200 miljoen bezuinigd (van de € 900 netto). De cultuurkaart ad € 15 euro per jaar voor 930.000 leerlingen van het voortgezet onderwijs vervalt.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Wij delen het uitgangspunt dat in alle regio's een hoogwaardig aanbod blijft bestaan. Ook in de taken die men wil behouden, kunnen wij ons vinden. Wij constateren dat de hoogte en de vorm van de bezuinigingen op de kunstensector aan de hoge kant zijn. De kabinetsplannen doorkruisen de afspraken tussen de overheden zoals decennia lang vormgegeven in het 'Algemeen kader interbestuurlijke verhoudingen cultuur' en de daarop gebaseerde stelselafspraken en cultuurconvenanten. Met name bij de (podium)kunsten, inclusief film, is er bovendien een sterke onderlinge afhankelijkheid: rijk/productie en gemeenten/afname.

De uitruil van taken tussen rijk en gemeenten was in het verleden vaak financieel nadelig voor de gemeenten. Het kabinet lijkt nu eenzijdig te stoppen met zijn aandeel. Bij de podiumkunstenoperatie zou het rijk in ruil voor de uitname van rijks gelden uit het gemeentefonds de spreiding, kwaliteit en betaalbaarheid van de grootschalige podiumkunsten garanderen. In plaats van de rijks gelden aan gemeenten voor lokale aankopen, diensten en opdrachten in het kader van de Beeldende KunstenaarsRegeling zijn (na jaren én na korting) in 2009 afspraken gemaakt met de grotere gemeenten. Bij de museumoperatie zijn de gemeenten onvoldoende gecompenseerd, maar het land zou verzekerd blijven van een rijksmuseum in elke categorie.

Van subsidie-afhankelijk naar ondernemend

Wat staat er in het regeerakkoord?

Het regeerakkoord schrapt de innovatie- en matchingsregeling ter compensatie van de cultuurprofijtkorting. De Wet werk en inkomen kunstenaars wordt afgeschaft. Het alternatief daarvoor is de Wet werk en bijstand (WWB). De rijksfondsen worden omgevormd tot één cultureel investeringsfonds.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Wij onderschrijven de gemaakte principiële keuze. Deze wordt echter te ver en te snel doorgevoerd. Voor de kunstenaars worden tegelijkertijd zowel de Wet werk en inkomen kunstenaars als de inkomensvoorzieningen bij de rijksfondsen afgeschaft, wat aanzienlijke gevolgen heeft voor kunstenaars. Er is behoefte aan een tijdelijke voorziening die (startende) kunstenaars kansen biedt. Gemeenten kunnen met de reguliere wetgeving, zoals de WWB, niet uit de voeten gelet op de afwijkende beroepspraktijk van kunstenaars.

Grotere bijdragen van burgers, sponsors en mecenaat

Wat staat er in het regeerakkoord?

Het kabinet verhoogt de btw op podiumkunsten (niet circussen en bioscopen), kunst en verzamelvoorwerpen van 6% naar 19%.

Wat betekent dit voor gemeenten?

De eerdere btw-verlaging op de podiumkunsten van 1998 is over het algemeen ten goede gekomen aan de rijks gesubsidieerde gezelschappen. Doordat het rijk de hogere kosten door wet- en regelgeving (milieu, arbeidsomstandigheden, arbeidstijden) niet volledig heeft gecompenseerd, zijn zowel de entrees als de gemeentelijke uitgaven de afgelopen 12 jaar verdubbeld. De voorgestelde btw-verhoging zal gevolgen hebben voor de vraag naar gemeentelijke subsidies. Naar verwachting zullen getroffen partijen daar compensatie zoeken.

V. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Ruimte

Wat staat er in het regeerakkoord?

Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen beperken zich tot hun kerntaken. De regie van provincies ligt op het gebied van ruimte, economie en natuur. De besluitvorming in de ruimtelijke ordening moet zo dicht mogelijk bij degene die het direct aangaat plaatsvinden. Per beleidsterrein zijn ten hoogste twee bestuurslagen betrokken bij hetzelfde onderwerp. De regio wordt op verschillende plaatsen in het regeerakkoord genoemd als orgaan dat onderdelen van het akkoord kan oppakken. Gebiedscategorieën van natuur worden ontkoppeld. Nationale koppen op Europese regelgeving worden opgespoord en verwijderd.

Het kabinet komt met voorstellen tot bundeling en vereenvoudiging van wet- en regelgeving op het gebied van het omgevingsrecht. De crisis- en herstelwet (CHW) krijgt een permanent karakter. Het kabinet maakt meer geld vrij voor programmatische aanpak stikstof (PAS).

Wat betekent dit voor gemeenten?

Het is voor gemeenten positief dat wordt gekeken naar de kerntaken van de verschillende overheidslagen. Wij zijn in dat verband nadrukkelijk voorstander van maatregelen die leiden tot een significante afname van bestuurlijke drukte en van administratieve lasten voor burgers en bedrijfsleven. Daar passen het uitgangspunt dat per beleidsterrein maximaal twee bestuurslagen betrokken zijn en de vereenvoudiging in het toezicht, goed in. Dat mag echter geen recentralisatie zijn waarbij de regie op ruimte, economie en natuur dossiers bij provincies wordt neergelegd. Dat zou een onwenselijke stap terug zijn naar de situatie van voor de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro). In het regeerakkoord neemt regionale samenwerking een stevige plaats in. Wij zijn van mening dat regionale samenwerking tussen gemeenten de beste basis kent, als deze van onderaf opgebouwd wordt. Daar waar gemeenten regionaal samenwerken, is de regierol van de provincie – voor zover al aanwezig – vooral één van afstemming tussen regio's.

Ontkoppeling van gebiedscategorieën voor natuur, kan betekenen dat de verschillende regimes voor bijvoorbeeld de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Nationale landschappen, Natura 2000-gebieden en bufferzones, met elkaar worden afgestemd of geïntegreerd. Dit biedt zeker meerwaarde vanwege de duidelijkheid over welk regime in een gebied geldt.

Het regeerakkoord wil met bundeling en vereenvoudiging van wet- en regelgeving op het gebied van het omgevingsrecht, procedures verkorten en besluitvorming versnellen. In deze doelstelling kunnen we ons vinden. Echter, zeer recent zijn de nieuwe Wro en de Wabo ingevoerd. Als bundeling en vereenvoudiging leidt tot fundamentele stelselwijzigingen van deze wetten, werkt het contraproductief. Om de uitvoeringspraktijk te optimaliseren, is het noodzakelijk dat er de komende 10 jaar geen fundamentele wijziging van wet- en regelgeving plaatsvindt. Een mogelijk oplossing is het eventueel tijdelijk buiten werking stellen van (delen van) ro-regelgeving, maar hierover is niets in het regeerakkoord opgenomen.

Het is positief dat de CHW permanente werking krijgt. Het is nog niet duidelijk of dit vanuit Europees perspectief mogelijk is (staatsteun) en/of er voldoende middelen voor beschikbaar zijn.

Op het terrein van ruimtelijke ordening en natuur, zijn er verschillende geldstromen (Nationale Landschappen, EHS, Ruimte om de Stad, Bufferzones en het Fonds Economische Structuurversterking) die afgebouwd worden.

Dit zijn deels geldstromen van rijk naar gemeenten en deels van het rijk naar de provincie. Ook vermindering van de laatste geldstromen kan consequenties hebben voor gemeenten, omdat gemeenten ook geld van de provincie ontvangen om (natuur)doelen te realiseren. Met name de bezuinigingen op EHS en Ruimte om de Stad kunnen ertoe leiden dat de recreatieve en groene ontwikkeling rond steden stilvalt.

Nieuwe duurzaamheidsmogelijkheden en -innovaties, zoals multifunctionele landbouw, kunnen kansen bieden om landbouw en natuur te integreren in het gemeentelijke beleid.

Voor de programmatische aanpak stikstof (PAS), maakt het regeerakkoord meer geld vrij. Dit is zeer nodig, omdat de wetgeving voor stikstof complex is en sociaal economische gevolgen heeft, en daardoor moeilijk uit te voeren is.

Wat betreft de afname van de regeldruk stelt het regeerakkoord dat bij deugdelijke zelfregulering minder inspecties nodig zijn. Wij ondersteunen deze gedachte en willen het graag breder trekken. Naar onze mening ontstaat er namelijk significant meer ruimte voor deregulering en zo meer ruimte voor ondernemen in totaal wanneer deregulering tegelijkertijd wordt gekoppeld aan zelfregulering (certificering) door de diverse branches of marktpartijen. Op het ruimtelijke dossier zien wij een aantal mogelijkheden zoals de invoering van de private SER-ladder. Deze mogelijkheden willen we graag met het kabinet nader onderzoeken.

Milieu

Wat staat er in het regeerakkoord?

De milieuregelgeving wordt vereenvoudigd en gemoderniseerd. Om gebiedsontwikkeling sneller mogelijk te maken, krijgt de Crisis- en herstelwet (CHW) een permanente status. Door oprichting van de regionale uitvoeringsdiensten (RUD's) vindt een efficiencykorting plaats van € 50 miljoen in 2012 oplopend tot € 100 miljoen structureel vanaf 2014 op het gemeente- en provinciefonds.

Het regeerakkoord wil ter verbetering van de luchtkwaliteit de uitvoering van het nationaal samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit continueren met uitzondering van de maatregelen voor de kilometerheffing. De jaarlijkse rijksbijdrage aan het afvalfonds komt te vervallen in 2013. Bij de verwerking en het beheer van afval wordt ingezet op betere samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen. Voor energie zijn de Europese doelen leidend. Het kabinet streeft naar 20% CO₂-reductie en 14% duurzame energie in 2020. De huidige Stimuleringsregeling voor duurzame energieproductie (SDE-regeling) komt te vervallen. Dit levert een structurele besparing op van € 1.200 miljoen. De nieuwe SDE⁺-regeling wordt volledig betaald uit een toeslag op de energierekening.

Verder zet het kabinet in op verruiming van de mogelijkheden voor het gebruik van kernenergie en op CO₂-opslag in de grond. Voor de programmatische aanpak stikstof komt € 30 miljoen extra beschikbaar tot 2014.

Wat betekent dit voor gemeenten?

In totaal wordt er structureel bijna € 1,5 miljard omgebogen. Bij verbetering van de luchtkwaliteit, bodemsanering, sanering van geluid (bijvoorbeeld gevelisolatie van woningen) en bij afvalinzameling komt de rijksbijdrage te vervallen.

Ten aanzien van luchtkwaliteit komen de maatregelen die samenhangen met de kilometerheffing te vervallen en hiervoor komen ook geen compenserende maatregelen. Op dit moment opereert Nederland echter maar net binnen de geldende normen. De derogatie die Nederland van de EU heeft gekregen op basis van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit loopt tot 2015. Er is geen of nauwelijks ruimte om extra emissies toe te staan. Op gemeenten zal een beroep worden gedaan om extra te investeren in luchtkwaliteit. Het stopzetten van saneringsgelden voor bodem heeft als consequentie dat alle kosten voor bodemsaneringen worden

verdisconteerd in bouwprojecten, hetgeen kan leiden tot een lager bouwtempo in verband met onrendabele top. De klimaatdoelstellingen voor 2020 zijn aanzienlijk bijgesteld. Zo is de ambitieuze doelstelling voor CO₂-reductie van 30% verlaagd naar 20%. De rekening en verantwoordelijkheid voor een duurzame leefomgeving wordt volledig bij gemeenten en de burgers neergelegd.

De uitkomsten van de discussie over kernenergie en CO₂-opslag en het lokaal draagvlak hiervoor, zullen bepalend zijn voor de daadwerkelijk benodigde opslagcapaciteit. In afwachting hiervan pleiten wij voor het starten van onderzoek naar de voor- en nadelen voor CO₂-opslag. Daarbij dient gebruik te worden gemaakt van de mogelijkheden tot (mede)financiering vanuit Europa.

Vanaf 2013 wordt de rijksbijdrage aan het afvalfonds beëindigd. Deze rijksbijdrage is afkomstig uit de verpakkingenbelasting die de burgers betalen bij de aankoop van consumentenproducten en bedraagt op jaarbasis € 115 miljoen. Vanuit het afvalfonds ontvangen gemeenten een vergoeding voor de inzameling van o.a. kunststofafval en het bestrijden van zwerfafval. De wettelijke verplichtingen ook voor de inzameling van kunststof blijft bestaan. Wij vinden het onjuist dat verpakkingenbelasting (een bestemmingsbelasting) nu geheel ten goede komt aan de algemene middelen van het rijksoverheid. Het bedrijfsleven en het ministerie van Infrastructuur en Milieu moeten de gemeenten schadeloos stellen voor gemaakte kosten. Als dat niet gebeurt worden de gemeenten gedwongen om de afvalstoffenheffing te verhogen en het voorzieningenniveau voor de gescheiden inzameling te verlagen. Het verhogen van de afvalstoffenbelasting betekent dat de burger feitelijk twee keer betaalt voor de inzameling: via de verpakkingenbelasting én via de afvalstoffenheffing. Het principe 'de vervuiler betaalt', dat in de vorige kabinetsperiode gold, wordt zo ingeruild voor 'de burger betaalt (voor de vervuiler)'. Wij hebben principiële bezwaren tegen deze beleidswijziging.

Met de oprichting van de regionale uitvoeringsdiensten (RUD's) wilde het vorige kabinet vooral de kwaliteit van gemeentelijke vergunningverlening, toezicht en handhaving verbeteren. Of deze RUD's voor gemeenten geld besparen, moet nog blijken. Rijk, IPO en VNG gaan dit onderzoeken. Wij vinden het niet acceptabel dat het kabinet nog vóór de oprichting van RUD's uitgaat van efficiencywinst en een korting toepast op het gemeentefonds. Daarmee komt een van belangrijkste doelstellingen van de RUD's in gevaar, namelijk het verbeteren van de kwaliteit. Eventuele besparingen zijn immers vooraf reeds ingeboekt en kunnen door gemeenten niet worden ingezet voor de verbetering van kwaliteit. De vraag dringt zich op of gemeenten onder deze voorwaarden bereid zijn om overkort hun medewerking te blijven verlenen aan de RUD's.

Met de Crisis- en herstelwet (CHW) kunnen met name vergunningprocedures worden versneld. Door de CHW een permanente status te geven, krijgen gemeenten meer zekerheid en duidelijkheid. Ook ontstaat hierdoor ruimte om een grondige analyse te maken van de knelpunten in het omgevingsrecht. De VNG vindt dat deze tijd benut moet worden om aan de hand van een evaluatie van de huidige omgevingswetten een aantal wezenlijke vragen te beantwoorden. Alleen op deze manier kan (indien nodig) gericht gezocht worden naar oplossingen zoals het beter gebruik maken van of de aanpassing van de huidige wettelijke kaders of door een meer fundamentele herinrichting van het omgevingsrecht.

VI. Wonen, Wijken en Integratie

Wonen

Wat staat er in het regeerakkoord?

Het regeerakkoord komt met voorstellen om het functioneren van woningcorporaties als ondernemingen met een maatschappelijke taak te verbeteren en het externe toezicht door een woonautoriteit te verzekeren. De toewijzing van sociale huurwoningen wordt stapsgewijs beperkt tot lagere inkomensgroepen. Voor huishoudens met een inkomen tot € 43.000 stijgen de huren bij gereguleerde woningen niet meer dan de inflatie. Voor huurders met een huishoudinkomen vanaf € 43.000 wordt een maximale huurstijging van de inflatie + 5% toegestaan. Dit gaat in per 1 juli 2011.

Er wordt geregeld dat woningen in regio's met schaarste een hogere huur opbrengen dan dezelfde woning in een regio zonder schaarste. Huurders van woningcorporaties krijgen het recht om hun woning tegen een redelijke prijs te kopen. Verhuurders, die meer dan 10 woningen verhuren (voornamelijk woningcorporaties) worden geconfronteerd met een heffing. Deze heffing levert het rijk in totaal € 0,76 miljard op.

De budgetten voor het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) en Budget Locatiegebonden Subsidies (BLS) worden vanaf 2015 geheel afgeschaft. Ook de 'Vogelaarheffing' voor de financiering van de wijkenaanpak wordt afgeschaft.

Het regeerakkoord komt met voorstellen die meer ruimte bieden voor specifiek beleid in de volkshuisvesting en woningbouw op basis van kleinschalige, natuurlijke groei. Zowel binnen steden als in kleine kernen moet ruimte komen om in de eigen woningbehoefte te voorzien door middel van sociale stijging en doorstroming.

Het regeerakkoord voert de adviezen van de commissie Fundamentele Verkenning Bouw uit. Elementen uit dit advies zijn: gemeenten toetsen niet meer aan de technische voorschriften, maar toetsen alleen of aanvragers van bouwvergunningen het bouwproces goed op orde hebben; gemeenten mogen geen aanvullende eisen stellen bovenop landelijk geldende voorschriften; vereenvoudiging van bestemmingsplannen; beperken van beroepsprocedures en experimenteren met gebiedsconcessies (overheden stellen heldere publieke randvoorwaarden voor de ontwikkeling van een gebied. Vervolgens krijgen private partijen de volledige bevoegdheid voor realisatie en beheer).

Wat betekent het voor gemeenten?

De heffing op de corporaties van € 0,76 miljard is fors en moet er niet toe leiden dat de financiële capaciteit om te investeren door corporaties verder onder druk komt te staan. De introductie van huurstijging, huurdifferentiatie en verkoop van woningen beoordelen wij in dat licht positief. Veel zal afhangen van de manier waarop het rijk deze plannen verder zal willen ontwikkelen. Wij gaan ervan uit dat dit in samenspraak met gemeenten en met vertegenwoordigers van corporaties gebeurt. De ontwikkeling van kleinschalige woninglocaties en het initiëren van meer particulier opdrachtgeverschap geeft gemeenten de mogelijkheid om meer maatwerk te bieden.

De afschaffing van ISV, BLS en de Vogelaarheffing zorgt ervoor dat de binnenstedelijke vernieuwing vrijwel stil komt te liggen. Het gaat hier om kapitaalintensieve projecten, die gemeenten niet alleen kunnen financieren. Desalniettemin zullen gemeenten zich, samen met bewoners en ontwikkelende partijen, naar vermogen blijven inzetten om projecten te realiseren. Dit geldt ook voor monumenten. Op dat terrein komen veel taken op gemeenten af, waarbij ook de bijbehorende budgetten moeten worden gedecentraliseerd. Ten aanzien van de wijkenaanpak gaan we er van uit dat de gemaakte afspraken tussen rijk, gemeenten en corporaties kunnen worden nagekomen.

VII. Verkeer en Waterstaat

Mobiliteit

Wat staat er in het regeerakkoord?

Het regeerakkoord stelt € 100 miljoen (vanaf 2013) oplopend tot structureel € 500 miljoen (vanaf 2015) extra beschikbaar voor investeringen in wegen en spoor. Er komt geen kilometerheffing. Wel wil het kabinet het gebruik van de auto belasten in plaats van het bezit hiervan door het verhogen van de accijnzen op brandstoffen in overleg met de buurlanden en de EU.

Het regeerakkoord bezuinigt driedubbel op de BDU verkeer en vervoer. Allereerst wordt een korting van 5% op het BDU-budget ingevoerd. Daarnaast wordt de reële jaarlijkse groei van de BDU met 1,1% afgeroomd. Tot slot wordt in de drie grote steden een verplichte aanbesteding van het openbaar vervoer ingevoerd, waarmee een besparing van € 60 miljoen in 2013 tot structureel € 120 miljoen vanaf 2015 kan worden bereikt. Deze korting op de BDU komt alleen voor rekening van de betreffende regio's.

Opgeteld wordt op de BDU de komende jaren het volgende bezuinigd:

2011	2012	2013	2014	2015	struc.
30 mln.	60 mln.	150 mln.	180 mln.	280 mln.	320 mln.

De stadsregio's worden opgeheven en in de Randstad wil het kabinet een nieuwe infrastructuurautoriteit in het leven roepen.

De maximumsnelheid op autosnelwegen wordt verhoogd naar 130 km/uur; ook op andere wegen wordt de maximumsnelheid heroverwogen. Van snelheidsverhogingen wordt afgezien bij knelpunten zoals luchtkwaliteit, geluid en verkeersveiligheid. Het Programma Hoogfrequent Spoor (spoorboekloos rijden) wordt uitgevoerd. De toegankelijkheid van treinen en stations wordt versneld aangepakt en de veiligheid in het OV wordt verbeterd. Schiphol en de Rotterdamse havens krijgen ruimte om verder te groeien

Bij aanleg en onderhoud van wegen en openbaar vervoer moet meer gebruik worden gemaakt van PPS.

Het hoofdrailnet moet kwalitatief sterk worden verbeterd. Aanleg van additionele infrastructuur, zoals supersnelwegen, kan worden gerealiseerd via investeringen door bijvoorbeeld pensioenfondsen of tolheffing. De besluitvorming over de aanleg van infrastructuurprojecten wordt versneld en vereenvoudigd à la Elverding en de aanpak van Randstad Urgent.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Voor de verbetering van de bereikbaarheid van ons land – in het bijzonder de mainports en de economische kerngebieden – is het functioneren van gehele netwerk van nationale, regionale en lokale wegen, spoorwegen en vaarwegen van essentieel belang. Rijk en decentrale overheden hebben gezamenlijke gebiedsagenda's en de Nationale Markt- en Capaciteitsanalyse (NMCA) die kort voor de zomer naar de Tweede Kamer is gestuurd (moet nog verder regionaal worden uitgewerkt) opgesteld. In deze studies is gebiedsgewijs gezamenlijk bekeken op welke manier de bereikbaarheidsproblemen het beste kunnen worden aangepakt en welke investeringen hiervoor nodig zijn. Door deze forse bezuinigingen op het BDU-budget zijn de decentrale overheden niet in staat hun aandeel te leveren aan deze noodzakelijke investeringen in de bereikbaarheid van hun regio. Dat brengt risico's met zich voor de economische ontwikkeling van de regio en daarmee de groei van de Nederlandse economie.

De bezuiniging op de BDU staat ook haaks op het uitgangspunt dat de omvang van het BDU-budget 'meedemt' met de ontwikkeling van het budget voor mobiliteit bij het ministerie van Verkeer en Waterstaat. Dit uitgangspunt is vastgelegd in de Nota Mobiliteit, waarmee ook de Tweede Kamer heeft ingestemd. Bovendien gaat er ook een groot 'multiplier-effect' uit van de BDU, omdat gemeenten doorgaans minimaal 50% van de projectkosten uit eigen bijdragen financieren.

Bij de OV-bedrijven in de grote steden zijn de afgelopen jaren via allerlei efficiencymaatregelen al forse bezuinigingen doorgevoerd. De drie grote steden hebben te maken met tram- en metrovervoer met bijbehorende infrastructuur dat niet zonder meer kan worden aanbesteed (vergelijkbaar spoorvervoer op nationaal niveau). Wij vragen ons bovendien af of gezien de looptijd van de bestaande contracten de voorgestelde bezuinigingen überhaupt gerealiseerd kunnen worden. Zo niet, dan zal dit nog meer ten koste gaan van de investeringen in infrastructuurprojecten in en rond de grote steden. Ook hier geldt weer dat dit ten koste gaat van de economische ontwikkeling, ook van de mainports.

Kortom, door extra te investeren in de rijkswegen en het spoor en tegelijkertijd te bezuinigen op de BDU worden de bereikbaarheidsproblemen in ons land eerder groter dan kleiner.

Wij zijn het eens met het voornemen dat niet het bezit maar het gebruik van de auto moet worden belast. Gezien ervaringen uit het verleden vragen wij ons af of verhoging van de accijnzen in overleg met de buurlanden en de EU hiertoe de juiste en meest kansrijke weg is. Bovendien ontbreekt hierbij de mogelijkheid om de prijs voor het gebruik van de auto te kunnen differentiëren naar tijd, plaats en milieukeurmerken. Wanneer de economie weer aantrekt en de mobiliteit in vooral de stedelijke gebieden weer fors toeneemt, is een dergelijk instrument dringend noodzakelijk om deze gebieden bereikbaar te houden. Ook voor het behalen van de bereikbaarheidsdoelstellingen uit de Nota Mobiliteit (filedruk in 2020 op het niveau van 1992) is dit noodzakelijk. In de periode 2000-2008 is de filedruk gestegen met 58%, terwijl we met elkaar terug moeten naar een niveau in 2020 van 60% van de files in 2000. Wij vragen ons af op welke manier het kabinet aan deze doelstelling wil gaan voldoen?

De stadsregio's – juist op het gebied van verkeer en vervoer – hebben hun toegevoegde waarde meer dan bewezen. Het oprichten van een nieuwe Infrastructuurautoriteit is dan ook niet nodig en past niet binnen de huidige bestuurlijke verhoudingen.

Nederland is op dit moment een van de meest verkeersveilige landen van Europa en in de wereld. Ook is bekend dat Nederland op dit moment qua luchtkwaliteit net kan voldoen aan de daarvoor geldende normen. De derogatie die Nederland van de EU heeft gekregen op basis van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit loopt tot 2015. Er is geen of nauwelijks ruimte om extra emissies toe te staan, zeker nu een belangrijke maatregel – namelijk de kilometerheffing – komt te vervallen. Geluidsoverlast door wegverkeer geeft in grote delen van het land nu al problemen. Wij menen dan ook dat eerst goed onderzoek moet worden gedaan naar de effecten van mogelijke snelheidsverhogingen op het Nederlandse wegennet, voordat deze worden ingevoerd.

Wij missen in het regeerakkoord aandacht voor het vervoer over water.

Water

Wat staat er in het regeerakkoord?

De betrokken overheden moeten zorgen voor doelmatiger waterbeheer.

Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen moeten zich beperken tot hun kerntaken en deze taken moeten op een zo dicht mogelijk bij de burger gelegen niveau worden belegd.

Per terrein zijn ten hoogste twee bestuurslagen betrokken bij hetzelfde onderwerp. Het kabinet komt met het voorstel om gemeenteraden de waterschapsbesturen te laten kiezen.

De kwaliteit van oppervlaktewater moet verbeteren, met name in stedelijke gebieden.

De voorstellen van de Deltacommissie worden nader bekeken en uitgewerkt in het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT). Vergroting van de waterveiligheid van onze door rivieren doorsneden delta zijn een kerntaak van de overheid. Hiervoor wordt achterstallig onderhoud uitgevoerd en gewerkt aan veilige dijken en waterkeringen, waaronder de kustwering.

De belegde ruimte in het Fonds Economische Structuurversterking (FES) wordt overgeheveld naar het Infrastructuurfonds en de departementale begrotingen. Er vindt deze periode geen additionele voeding plaats van het FES.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Wij zijn blij dat het regeerakkoord de doelmatigheid van het waterbeheer wil vergroten. Door de voorgenomen versoepeling rondom taakdifferentiatie op gemeentelijk niveau en het voorstel tot indirecte verkiezingen van de waterschapsbesturen wordt samenwerken in de waterketen bevorderd. Het traject dat de gemeenten hebben ingezet om doelmatig samen te werken met de waterschappen wordt voortgezet. Stedelijk waterbeheer is een kerntaak van de gemeenten. Beslissingen hierover dienen, zoals in het regeerakkoord voorgesteld, zo dicht mogelijk bij de burger te liggen, dus op het niveau van het gemeentebestuur. De doelmatigheid wordt nog verder verbeterd door slechts twee bestuurslagen, rijk en gemeenten, verantwoordelijk te laten zijn voor stedelijk waterbeheer. Verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater kan hiermee beter worden gerealiseerd.

Wij steunen de voortzetting van de uitvoering van het Deltaprogramma. Opname van de plannen in het MIRT betekent voor ons een verbetering van de integrale aanpak van de openbare ruimte. De vergroting van de waterveiligheid zorgt ervoor dat stedelijk gebied in de delta een aantrekkelijke en veilige locatie blijft voor investeringen en vestiging.

Het voornemen om geen extra gelden toe te kennen aan het Infrastructuurfonds is een bedreiging voor de continuïteit en uitvoering van het Deltaprogramma dat zich tot taak gesteld heeft de wateropgaven in het licht van toekomstige ontwikkelingen aan te pakken. Hiervoor zijn groeiende budgetten nodig die nu onderdeel worden van politieke afweging waardoor een robuuste financiering van onze waterveiligheid en zoetwatervoorziening in het geding zal komen.

VIII. Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Eén regeling

Wat staat er in het regeerakkoord?

Het regeerakkoord wil toe naar één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt. Dat vergt omvorming van de huidige Wet werk en bijstand (Wwb), de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong) en de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). De hoogte van de Wwb wordt de komende 20 jaar verlaagd. De budgetten van de Wwb, Wajong en Wsw worden samengevoegd. Het regeerakkoord voorziet een efficiëntere besteding door gemeenten en boekt tevens besparingen in op de Wsw (700 miljoen structureel) en Wajong (€ 900 miljoen structureel). Los daarvan wordt een bezuiniging ingeboekt op de re-integratiegelden van gemeenten en UWV tezamen (€ 490 miljoen). Dit komt bovenop de aankondiging op Prinsjesdag van een korting van € 145 miljoen op het re-integratiebudget.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Wij willen regelingen, uitvoering en verantwoordelijkheden zodanig vormgeven dat zij maximaal bijdragen aan de kansen voor alle doelgroepen om aan de slag te komen of op een andere wijze deel te nemen aan de maatschappij. Wij steunen de hervorming naar één regeling voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het centraal stellen van werken naar vermogen.

Het kabinet laat echter een aantal zeer belangrijke aspecten buiten beschouwing. Er zijn forse bezuinigingen en er lijkt sprake van een beperking van de mogelijkheden van gemeenten om op maat gesneden trajecten in te zetten (dwingende selectiviteit). De verantwoordelijkheden en financiële prikkels voor gemeenten zijn niet duidelijk en er wordt geen zicht gegeven op de kritische succesfactor, de inzet van werkgevers, om deze doelgroepen regulier werk te verschaffen.

Verder lijkt het tot een aparte, strengere, indicatie te komen voor toegang tot beschermd werk in de collectieve sector, alsmede een indicatie voor mensen met een arbeidsbeperking die, met loondispensatie, bij reguliere werkgevers aan de slag moeten. Dit houdt mensen gevangen in een aparte regeling. Wij waarderen de aandacht voor de zwakste groep, maar pleiten voor meer flexibiliteit en vrijheid bij de toegang tot en inrichting van beschermd werk.

Voor meerdere maatregelen op het terrein van werk en inkomen geldt dat nog onduidelijk is of gemeenten voldoende middelen en beleidsruimte zullen ontvangen om de ingrijpende beleidswijzigingen vorm te geven. Dat geldt onder meer voor de maatregelen voor de Wajong, de Wsw en de Wwb. Hierna gaan wij in op de verschillende voorstellen in het regeerakkoord.

Wajong

Wat staat er in het regeerakkoord?

De Wajong wordt afgeschaft voor jongeren die niet volledig duurzaam arbeidsongeschikt zijn. Alleen volledig en duurzaam arbeidsongeschikten worden in een aparte arbeidsongeschiktheidsregeling opgenomen. Alle huidige Wajongers worden herkeurd, waarbij een deel van de huidige populatie voortaan een inkomen op Wwb-niveau ontvangt en onder de nog te vormen één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt valt.

Beide regelingen worden in de toekomst door gemeenten uitgevoerd. Op de Wajong wordt € 200 miljoen bespaard in 2015. Dat loopt op tot een structurele besparing van € 900 miljoen.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Gemeenten worden verantwoordelijk voor een groep die op dit moment 200.000 mensen omvat en die de komende jaren verder stijgt. Een aanzienlijk deel van de huidige Wajongers is naar huidige maatstaven volledig arbeidsongeschikt. Niet duidelijk is of die groep in de toekomst ook als volledig en duurzaam arbeidsongeschikt wordt aangemerkt. Vanuit het perspectief dat gemeenten jongeren met problemen integraal willen bedienen (zie ook dossier jeugdzorg, wet WIJ) en gemeenten wellicht meer mogelijkheden krijgen om preventieve maatregelen te organiseren voor de doelgroep, is er veel voor te zeggen dat gemeenten verantwoordelijk worden voor de groep die nu in de WAjong zit.

Op welk uitkeringsniveau wordt geharmoniseerd en hoe om te gaan met het zittend bestand zijn bij uitstek politieke vraagstukken. De verantwoordelijkheid voor de WAjonger leidt tot een aanzienlijke taakverzwaring en, zonder flankerende maatregelen, tot aanzienlijke financiële risico's voor gemeenten. Het kabinet geeft geen duidelijkheid over de verantwoorde vormgeving van de stelselwijziging.

Wsw

Wat staat er in het regeerakkoord?

Huidige Wsw-ers worden niet herkeurd en kunnen gewoon op hun Wsw-werkplaats blijven werken. Mensen met een indicatie voor een beschutte werkplek blijven ook in de toekomst in de Wsw.

De rest van de groep valt onder de doelgroep van één regeling. Zij worden zoveel mogelijk via loondispensatie aan de slag geholpen bij reguliere werkgevers. Het subsidiebedrag per Wsw-plek wordt afgestemd op eerder doorgevoerde wijzigingen in de Cao Wsw. Deze maatregelen leiden tot een besparing op de WSW van € 400 miljoen in 2015 en structureel € 700 miljoen.

Wat betekent dit voor gemeenten?

De herziening van de Wsw heeft voor gemeenten een aantal gevolgen. De kosten per Wsw-werknemer voor scholing en begeleiding nemen sterk toe. Anderzijds nemen de verdienmogelijkheden van de Wsw-bedrijven af doordat de verdiencapaciteit van de nieuwe instroom veel lager is.

Afhankelijk van de omvang van de nieuwe instroom en de daarmee gepaard gaande veroudering van het Wsw-bestand, stijgen de kosten voor de pensioenregeling fors, van de huidige premie van circa 30% tot maximaal 45% in de toekomst. Zonder compensatie kost dit de gemeenten vele tientallen en wellicht zelfs enige honderden miljoenen euro per jaar.

Voorts wordt het subsidiebedrag per Wsw plek afgestemd op eerder doorgevoerde wijzigingen in de Cao Wsw. Dit zou een besparing op moeten leveren omdat de loonontwikkeling in de Wsw achtergebleven zou zijn bij de loonontwikkeling in de maatschappij.

Wij constateren dat het regeerakkoord afspraken met VNG en gemeenten met terugwerkende kracht eenzijdig wijzigt. Bij de overname van het werkgeverschap van het ministerie van SZW door de VNG is overeengekomen dat, voor wat betreft de arbeidsvoorwaardenruimte, het OVA-convenant wordt gehanteerd. Via deze systematiek wordt op objectieve wijze, rekening houdend met de loonontwikkeling in de markt en de gemiddelde premieontwikkeling van sociale zekerheid en pensioen, de loonruimte bepaald, waarbinnen sociale partners afspraken kunnen maken over arbeidsvoorwaardelijke aangelegenheden (lonen, pensioenen en secundaire arbeidsvoorwaarden). Het kabinet mag de gemaakte afspraken niet met terugwerkende eenzijdig aanpassen. Indien het kabinet zijn voornemen doorzet, dienen alle arbeidskosten te worden betrokken in de vergelijking (lonen, secundaire arbeidsvoorwaarden en pensioenkosten). Daarnaast moet dan ook de ontwikkeling in de begeleidingskosten worden meegenomen.

Wet werk en bijstand (Wwb)/Wet investeren in jongeren (WIJ)

Wat staat er in het regeerakkoord?

In de bijstand wordt een plicht tot tegenprestatie naar vermogen opgenomen. De bijstand voor inwonenden wordt afgeschaft. De toets op het partnerinkomen wordt vervangen door een toets op het huishoudinkomen.

De vrijstelling van sollicitatieplicht voor alleenstaande ouders met kinderen tot 5 jaar wordt beperkt.

De uitzonderingsgrond in de WWB voor alleenstaande ouders wordt hersteld en de vrijlating voor het werken voor deze ouders wordt verruimd naar € 120.

De aow-tegemoetkoming wordt niet meer uitgekeerd aan personen die een onvolledige aow-uitkering hebben en in dat kader een bijstandsuitkering vragen.

Voor jongeren tot 27 jaar geldt dat zij werken, leren of stage lopen. Zolang men zich kan scholen dient een beroep op studiefinanciering te worden gedaan. Dat gaat boven bijstand. De voorwaarden en sancties voor jongeren die een beroep doen op de bijstand/WIJ worden aangescherpt.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Het regeerakkoord verwacht veel van de gemeenten in de komende jaren. De voorgenomen bezuinigingen, alleen in de bijstand al circa € 700 miljoen, zijn echter in strijd met die hoge verwachtingen. Gemeenten willen en kunnen steeds meer verantwoordelijkheid nemen op het gebied van arbeidsmarkt en sociale zekerheid. Dat is ook nodig om de optimale participatie van alle burgers te bevorderen. Gemeenten hebben behoefte aan meer handelingsvrijheid, ontschotting van budget, deregulering en adequate instrumenten.

Het regeerakkoord kiest voor een sterke top-down benadering. Gemeenten krijgen meer verplichtingen en regels opgelegd door het rijk, terwijl evident is dat juist de lokale ruimte een succesformule was bij de invoering van de WWB.

Ook worden de voorwaarden voor een beroep op de bijstand aangescherpt, hetgeen een besparing van € 100 miljoen moet opleveren. Er wordt een plicht tot tegenprestatie naar vermogen geïntroduceerd en mensen die deel uitmaken van een gecombineerd huishouden kunnen minder snel aanspraak maken op bijstand.

Het aantal jongeren dat een beroep kan doen op bijstand wordt verder ingeperkt door middel van strengere voorwaarden en sancties. Of in dat kader ook het recht op een werk-leer-aanbod zal worden verlegd naar een verplichting voor jongeren zelf om te werken, leren of stage te lopen is onduidelijk.

De versobering van uitkeringen zal leiden tot een groter beroep op de bijzondere bijstand en gemeentelijke regelingen voor armoedebestrijding.

Armoede

Wat staat er in het regeerakkoord?

De inkomensgrens van gemeentelijk minimabeleid wordt genormeerd op maximaal 110% van het wettelijk minimumloon. Het kabinet vindt het niet acceptabel dat mensen die gaan werken vanuit een uitkering er in inkomen op achteruit gaan doordat ze gemeentelijke toeslagen mislopen.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Gemeenten leveren decentrale beleidsvrijheid in en kunnen minimabeleid niet meer optimaal afstemmen op lokale omstandigheden. Ook zullen ze minder goed in staat zijn om inkomensondersteunende maatregelen aan te bieden die bijdragen aan het effect van activerende maatregelen.

Schuldhulp

Wat staat er in het regeerakkoord?

Schuldhulpverlening en nazorg moeten vanaf 2012 selectiever en gericht worden toegepast. Dat levert een structurele bezuiniging op van € 20 miljoen.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Gemeenten hebben voor de periode 2009, 2010 en 2011 middelen gekregen voor schuldhulpverlening. Bij de Tweede Kamer is een wetsvoorstel aanhangig dat een taakverzwaring voor gemeenten inhoudt. Ook bij de selectievere en gerichtere toepassing van schuldhulpverlening en nazorg is nog steeds sprake van een taakverzwaring. Het wetsvoorstel voorziet niet in een financiële compensatie van gemeenten, terwijl het effect van selectievere en gerichtere toepassing van schuldhulpverlening en nazorg leidt tot uitverdieneffecten en meer kosten voor gemeenten door de extra toeloop op andere loketten (bijvoorbeeld maatschappelijke opvang). Inverdieneffecten zitten juist bij derden, zoals woningcorporaties, die minder huisuitzettingen hoeven te verrichten. Aan de selectievere en gerichtere toepassing van schuldhulpverlening en nazorg wordt een structurele bezuiniging van € 20 miljoen gekoppeld. Dit betekent een stapeling van financieel nadeel voor gemeenten.

Handhaving

Wat staat er in het regeerakkoord?

Er komt een hardere aanpak van fraude met uitkeringen. Fraude met uitkeringen ondermijnt de solidariteit. Onterecht verstrekte uitkeringen worden daadwerkelijk teruggevorderd, ongeacht de hoogte van de fraude. Bijstandgerechtigden worden bij fraude bestraft met het inhouden van de uitkering gedurende drie maanden. De bezuiniging loopt op tot € 180 miljoen structureel.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Wij beseffen het belang van de aanpak van fraude met uitkeringen. Zwart werken naast de uitkering moet consequent worden aangepakt en bestraft. Wel is het de vraag of een bezuiniging van € 180 miljoen structureel haalbaar is. Stopzetten van de uitkering brengt de kosten van WWB I-deel weliswaar omlaag. Maar invordering kost in sommige gevallen meer aan uitvoering dan het aan opbrengsten oplevert. Het is niet ondenkbaar dat minima na drie maanden zonder uitkering een schuldprobleem hebben en een beroep doen op hun gemeente.

Asiel

Wat staat in het regeerakkoord?

Het migratie- en asielbeleid wordt restrictief en selectief teneinde de instroom te beperken. De komst naar Nederland van migranten met weinig perspectief wordt teruggedrongen en gezinshereniging wordt beperkt. Illegaal verblijf wordt strafbaar. Uitzetting van strafrechtelijk veroordeelde vreemdelingen vindt eerder en vaker plaats. Het terugkeer- en uitzetbeleid wordt aangescherpt, waarbij gezinnen met kinderen prioritair zijn. Categorieel beschermingsbeleid vervalt. Tijdelijke verblijfsvergunningen worden ingetrokken als het examen inburgering niet wordt gehaald. Waar de beoogde verscherpte maatregelen strijdig zijn met Internationale richtlijnen wordt ingezet op wijziging en aanpassing daarvan. Alleenstaande minderjarige asielzoekers worden zo spoedig mogelijk teruggeleid naar het land van herkomst, onder voorwaarde van lokale opvang. Situaties van rechtmatig verblijf worden beperkt, onder andere door de eis dat reguliere aanvragen buiten behandeling blijven als die vanuit Nederland worden gedaan.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Gemeenten hebben belang bij een zo sluitend mogelijke aanpak van het asiel- en vreemdelingenbeleid. Van het rijk verwachten wij daartoe een maximale inspanning. Het effect van de nieuwe maatregelen zal sterk afhangen van de concrete uitwerking in de praktijk. Wij kunnen ons vinden in de voorgestelde intensivering van terugkeer- en uitzetbeleid en verwachten dat dit op de huidige humanitaire wijze wordt voortgezet. Wel zijn wij bezorgd over de positie van kwetsbare groepen (ex)asielzoekers, zoals alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV's), gezinnen met kinderen en groepen die om klemmende humanitaire of medische redenen hulpbehoevend zijn. Strafbaarstelling van illegaliteit lost niets op als mensen technisch niet verwijderbaar zijn, omdat het land van herkomst niet meewerkt aan terugkeer. De criminalisering van mensen die buiten hun schuld niet naar hun land terug kunnen is onnodig stigmatiserend en draagt bij aan verdere marginalisering van grote groepen (ex)asielzoekers. Dat heeft ook negatieve gevolgen voor openbare orde, veiligheid en gezondheid. Gemeenten worden daar als eerste mee geconfronteerd. Gemeenten krijgen vanaf 2014 geen geld meer voor inburgering en nieuwkomers zullen de kosten van het inburgeringstraject zelf moeten betalen. Veel minder mensen zullen dan ook een inburgeringscursus volgen.

Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

Wat staat er in het regeerakkoord?

Meer mensen uit het bedrijfsleven moeten naast hun werk les gaan geven op scholen. Voorts wordt het aantal opleidingen dat niet aansluit bij de arbeidsmarkt aan banden gelegd. Met betrekking tot kwetsbare groepen jongeren geldt dat de drempelloze instroom in het mbo verdwijnt, waarbij het mbo-1 wordt betrokken bij de ontwikkeling van werkscholen. Vanaf 2013 wordt jaarlijks € 150 miljoen geïnvesteerd in bestrijding van schooluitval op het mbo, onder meer door betere loopbaanoriëntatie en coaching. Ook komt er structurele financiering voor plusvoorzieningen en wijk scholen. Tegelijkertijd wordt € 170 miljoen bezuinigd (structureel) op het beroepsonderwijs voor 30-plussers door het afschaffen van de publieke bekostiging.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Het regeerakkoord wil de aansluiting vanuit het beroepsonderwijs naar de arbeidsmarkt verbeteren. Voor gemeenten is dit van belang, omdat jongeren dan minder vaak uitvallen en beter gekwalificeerd én georiënteerd de arbeidsmarkt betreden. In de bestrijding van de jeugdwerkloosheid loopt men in veel regio's juist tegen deze problemen aan. Ook het voorkomen van uitval door middel van extra ondersteuning van kwetsbare leerlingen in het beroepsonderwijs is voor gemeenten belangrijk. Dit draagt bij aan de beperking van het beroep op gemeentelijke voorzieningen. Zorgelijk is de bezuiniging op het beroepsonderwijs voor 30-plussers. Scholing is zowel voor werkenden als niet-werkenden een belangrijke manier om duurzaam te participeren op de arbeidsmarkt. Deze maatregel draagt niet bij aan de doelstelling om een 'Leven Lang Leren' te stimuleren. Er komt een nog grotere verantwoordelijkheid te liggen bij sectoren en branches om in zowel laag- als hoogopgeleide werknemers te investeren.

Bestrijding economische crisis en bevordering werkgelegenheid

Wat staat er in het regeerakkoord?

Het regeerakkoord bevat het streven naar een sociaal akkoord met werkgevers en werknemers over de maatregelen die nodig zijn om uit de crisis te komen. Scholing en langdurige inzetbaarheid moeten worden bevorderd. De premiekorting voor werkgevers die oudere werklozen in dienst nemen of houden blijft gehandhaafd.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Het is goed dat draagvlak wordt gezocht voor gewenste hervormingen op de arbeidsmarkt. Als er door werkgevers en werknemers inspanningen kunnen worden gedaan om uitval van werknemers te voorkomen, en bijvoorbeeld van werk naar werk activiteiten te faciliteren, levert dat winst op voor gemeenten. Er zal minder gebruik worden gemaakt van gemeentelijke vangnetten. Voor gemeenten zou een Sociaal Akkoord ook een perspectief moeten bevatten voor mensen die een afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Denk aan jongeren die de overgang van school naar werk maken, langdurig en oudere werklozen en mensen met een arbeidsbeperking. De arbeidsmarkt biedt de komende jaren weer kansen en de landelijke partijen moeten samen met gemeenten plannen maken om die kansen te pakken. Deze maatregelen zijn ook van belang voor de succesvolle hervorming van de regelingen aan de onderkant van de arbeidsmarkt.

Inspectie, toezicht en interbestuurlijke lasten

Wat staat er in het regeerakkoord?

Het kabinet werkt verder aan de vorming van een rijksinspectie en streeft naar vermindering van interbestuurlijke lasten en van regeldruk voor professionals en burgers. Het kabinet streeft voorts naar beperkter en gericht toezicht in de sociale zekerheid.

Wat betekent dat voor gemeenten?

Als het toezicht éénduidiger wordt, nemen administratieve en interbestuurlijke lasten af. In het domein van werk en inkomen trekken deze lasten een zware wissel op de gemeenten. Lastenverlichting is dan ook van groot belang.

Duurzame inzetbaarheid

Wat staat er in het regeerakkoord?

Het regeerakkoord heeft aandacht voor duurzame inzetbaarheid van werknemers en vraagt werkgevers en werknemers afspraken te maken over scholing en langdurige inzetbaarheid. De overheidswerkgevers krijgen een voorbeeldrol ten aanzien van stage- en leerwerkplekken.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Ook voor gemeenten is duurzame inzetbaarheid belangrijk. Ten opzichte van het eigen personeel vervullen gemeenten die rol reeds. Het voorgenomen kabinetsbeleid stimuleert dit. Wij vragen in dit kader aandacht voor de samenhang tussen de beleidsrol en de werkgeversrol van gemeenten richting uitkeringsgerechtigden.

IX. Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en AWBZ

Wat staat er in het regeerakkoord?

De functies dagbesteding en begeleiding worden vanuit de AWBZ overgeheveld naar de gemeenten (Wmo). Dat moet een bezuiniging van 5% opleveren, inclusief de uitvoeringkosten. Als dat niet lukt moet er minder zorg worden geleverd. 2013 wordt een overgangsjaar, waarna structurele invoering start in 2014.

De scheiding van wonen en zorg wordt doorgezet. Zorginstellingen dienen huur en servicekosten direct in rekening te brengen bij cliënten, die hier via een verlaging van de eigen bijdrage en verhoging van de huurtoeslag voor worden gecompenseerd. De opbrengst loopt op tot € 300 miljoen structureel.

Gehandicaptenzorg voor cliënten met een IQ boven de 70 wordt geschrapt, waarbij 50% van de huidige kosten wordt gereserveerd voor het financieren van "weglek" naar andere regelingen, zoals de Wmo.

Wat betekent dit voor gemeenten

De lijn dat zorg/ondersteuning dichtbij mensen, via gemeenten, wordt georganiseerd, sluit aan bij onze inzet in de afgelopen jaren. De overheveling van de dagbesteding en begeleiding naar de Wmo is een logisch vervolg op de overheveling van de huishoudelijke hulp in 2007 en de pakketmaatregel in 2009. Gemeenten kunnen een completer pakket bieden en relaties leggen met andere Wmo voorzieningen. Begeleiding past bij de participatiedoelstelling van de Wmo. Maar naast de bezuiniging van 5% komen ook de uitvoeringkosten voor rekening van de gemeenten. Gemeenten moeten dus met een budget werken dat substantieel lager is dan in de huidige AWBZ. Dat is een ambitieuze doelstelling, die alleen te bereiken is als gemeenten voldoende beleidsruimte krijgen om de nieuwe taak op een 'Wmo-achtige' wijze uit te voeren en niet worden geperst in een pseudo AWBZ keurslijf met verzekerde individuele rechten. De Wmo-werkwijze wordt in bijvoorbeeld 'De Kanteling' en de nieuwe modelverordening beschreven en heeft als uitgangspunten de eigen verantwoordelijkheid van de burger, collectieve boven individuele voorzieningen en algemeen boven specifiek beleid. Wij gaan er van uit dat de aangekondigde vermogensinkomensbijtelling in de AWBZ ook betekent dat gemeenten in de Wmo met het vermogen rekening mogen houden.

De scheiding van wonen en zorg leidt ertoe dat meer mensen extramuraal gaan of blijven wonen. Daardoor doen zij een groter beroep op allerlei Wmo voorzieningen (welzijn, woonvoorzieningen, advies, begeleiding). Uit het regeerakkoord blijkt niet dat gemeenten hiervoor worden gecompenseerd. Daarvan kunnen kwetsbare burgers de dupe worden.

Wij kunnen op dit moment niet overzien of de compensatie voor het schrappen van de gehandicaptenzorg voor mensen met een IQ boven de 70 voldoende is om de gevolgen op te vangen. Ook dit hangt samen met de ruimte die gemeenten krijgen om hiervoor eigen oplossingen te vinden. Dit is een zeer kwetsbare groep die niet tussen wal en schip mag vallen.

We vinden het jammer dat er wederom niets wordt gezegd over de overheveling van de MEE-organisaties en de – door het College voor zorgverzekeringen geadviseerde – overgang van mobiliteitshulpmiddelen naar de Wmo. Dit is niet in lijn met het uitgangspunt van het aanstaande kabinet om de zorg dichterbij en logischer voor de burger te organiseren.

Tenslotte constateren we dat het nieuwe kabinet helaas niet voornemens is de ongerechtvaardigde bezuiniging van € 200 miljoen op de huishoudelijke hulp terug te draaien.

Wij zullen het gesprek aangaan met het kabinet en ons sterk maken voor het scheppen van de voorwaarden voor een optimale uitvoering van deze taak door de gemeenten.

Gezondheid

Wat staat er in het regeerakkoord?

Het regeerakkoord zet in op versterking van betere zorg dichtbij huis. Volgens het regeerakkoord moet goede basiszorg zo dicht mogelijk bij de patiënt worden georganiseerd. Hiermee bedoelt men de huisartsenzorg, wijkverpleegkundigen, thuiszorg, apothekers, fysiotherapeuten en regionale ziekenhuizen. Het kabinet stimuleert wijkgebonden zorgverlening aan de burger, zoals Buurtzorg. Het kabinet stimuleert ook de ketenzorg.

Wat betekent dit voor gemeenten?

De CPB-analyse laat zien dat het regeerakkoord per saldo extra geld uittrekt voor de zorg en dat de werkgelegenheid in de zorg (cure en care) toeneemt. Dat is toe te juichen. Het is echter kortzichtig dat het woord 'preventie' in het hele regeerakkoord niet voor komt. Behalve daar waar het kabinet € 50 miljoen bezuinigt op subsidies voor preventie (anti-roken) en gezondheidsbevordering (leefstijlbeïnvloeding). Het kabinet laat hiermee de potentiële winst van preventieve activiteiten buiten beschouwing. Dat is een gemiste kans. Wij pleiten voor versterking van het preventieve lokaal gezondheidsbeleid en de rol van de gemeente als regisseur. Bovendien liggen hier kansen voor een koppeling tussen preventie en Wmo-activiteiten. Wij hebben hier het afgelopen jaar plannen voor ontwikkeld die op breed draagvlak mogen rekenen. Door het uitblijven van een landelijke financiële impuls voor een breed lokaal preventiebeleid zijn gemeenten weer teruggeworpen op de eigen (beperkte) preventiebudgetten, die bovendien door de bezuinigingen onder druk staan.

Sport

Wat staat er in het regeerakkoord?

Het regeerakkoord stelt dat sport in alle wijken goed is voor de gezondheid en veiligheid. Sport heeft bovendien een belangrijke functie in de maatschappij en economie. Mensen moeten in staat zijn om zo dicht mogelijk in de buurt te kunnen sporten en bewegen. Het zijn met name de scholen, sportverenigingen en de sportclubs die deze sportieve impuls mogelijk kunnen maken.

Het kabinet streeft naar meer sportlessen in basis-, beroeps- en voortgezet onderwijs en wil samen met de VNG bevorderen dat sport en sportvoorzieningen bij wijkplannen een integraal onderdeel vormen ten behoeve van de verbetering van de leefbaarheid.

Voorts steunt het kabinet de kandidatuur voor het WK voetbal in 2018/2022 en wil het de Olympische Spelen 2028 én de Paralympische Spelen naar ons land halen.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Voor het streven naar meer sportlessen en de verankering van sport in wijkplannen zijn geen middelen vrijgemaakt. Wel dienen overheden en de sportsector samen te werken met het bedrijfsleven om de top- en breedtesport te bevorderen. Daarnaast bevordert het kabinet dat een groter deel van de loterijopbrengsten in de sport kan worden geïnvesteerd. Of deze investeringen toekomen aan de breedtesport of de topsport toekomt staat echter niet vermeld.

Meer sport en bewegen in de wijk vergroot de behoefte aan sportfaciliteiten en accommodaties. De druk op de huidige voorzieningen, die in veel gemeenten reeds aan vernieuwing toe zijn, neemt hiermee verder toe. Willen gemeenten kunnen voldoen aan de grotere vraag dan moet ook vanuit het rijk worden geïnvesteerd in voorzieningen waar burgers in de wijk kunnen sporten en bewegen.

Wij steunen het Olympisch 2018 Plan en staan positief tegenover de wens om grootschalige sportevenementen naar Nederland te halen. Wel wijzen wij op de aanzienlijke investeringen die van gemeenten worden verwacht. Het mag niet zo zijn dat gemeenten investeringen plegen in sportaccommodaties en dat de sportbonden vervolgens gemeenten gaan afrekenen op basis van verhoogde eisen.

X. Economische Zaken

Economie

Wat staat er in het regeerakkoord?

De economie vormt de basis voor werkgelegenheid, welvaart en voorzieningen. Het regeerakkoord wil daarom het concurrentievermogen van Nederland versterken en meer ruimte geven voor ondernemerschap. Innovatie speelt hierbij een belangrijke rol. Een goede samenwerking tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid is eveneens van groot belang. De regionaal geclusterde bedrijven krijgen de ruimte en worden maximaal gefaciliteerd. Het kabinet gaat stimulerend beleid ontwikkelen voor de economische topgebieden van Nederland, zoals water, voedsel, tuinbouw, high tech, life sciences, chemie, energie, logistiek en creatieve industrie. Het kabinet zet in op verdere afname van de regeldruk en wil het MKB meer kansen bieden bij aanbestedingen door de overheid. Cluster- en raamcontracten dienen te worden teruggedrongen en de omzeteis moet omlaag. Als een bedrijf met succes een aanbestedingsprocedure heeft doorstaan, moet de erkenning voor meerdere jaren zijn geregeld. Zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) dienen meer kansen te krijgen bij aanbestedingen door de overheid.

Het kabinet wil de huidige situatie op het gebied van de koopzondagen handhaven.

In het regeerakkoord blijft het onderwerp recreatie en toerisme onderbelicht.

Wat willen de gemeenten?

Wij onderschrijven het belang van de regionale innovatieclusters, waarbij gemeenten betrokken zijn. Voor de toekomst van Nederlands en Europees beleid voor innovatie en economische ontwikkeling moet Nederland blijven inzetten op sterke clusters, waarbij regionaal en lokaal maatwerk een belangrijke rol speelt. Succesvolle clusters moeten in de toekomst voldoende ondersteuning en middelen ontvangen om tot de integrale en effectieve beleidsinzet te komen die de Nederlandse economie binnen de EU en in de wereld nodig heeft. Gemeenten hebben laten zien deze uitdaging aan te kunnen en staan klaar om dit beleid verder vorm te geven.

Gemeenteraden zijn goed in staat om – na raadpleging van alle betrokkenen – zelf te bepalen hoe vaak en wanneer de winkels op zondag geopend zijn. Voorts bevat de huidige winkeltijdenwet onnodige regulering en is in de uitvoering problematisch. Tegen deze achtergrond hebben wij tegen een verdere aanscherping grote bezwaren. Wij vinden dat de Winkeltijdenwet verregaand gedereguleerd kan worden.

Op het terrein van aanbesteden heeft de VNG onlangs met de minister van Economische Zaken afspraken gemaakt om gemeenten te ondersteunen in hun rol als professioneel opdrachtgever. Via flankerend beleid worden verschillende instrumenten ontwikkeld, zoals een uniforme klachtenregeling en richtsnoeren voor leveringen en diensten. Wij zullen gemeenten een model inkoopreglement en inkoopvoorwaarden aanbieden. De kansen van het MKB komen expliciet aan de orde in de Handreiking proportionaliteit. Wij zijn van mening dat met het flankerend beleid voldoende aandacht is voor toegang van ondernemers tot aanbestedingen, met inachtneming van de eigen ruimte voor gemeenten om invulling te geven aan hun inkoopbehoefte.

De recreatie- en toeristenindustrie is niet alleen in termen van omzet groot te noemen, maar ook zeker relevant voor (jeugd)werkgelegenheid en gemeenten. Graag willen wij met het kabinet en in nauwe samenwerking met Gastvrij Nederland werken aan een actief stimuleringsprogramma, zo nodig gekoppeld aan een substantieel subsidiepakket voor (regionaal samenwerkende) gemeenten en lokale ondernemers.

